

dringer i 1971, 1973, 1978, 1983, 1985 og 1986 henvises til Folketingstidende 1985-86, A 3459-3460.

Herudover er der foretaget væsentlige lovændringer i 1989 og 1994.

Om behandlingen af lov nr. 381 af 7. juni 1989 henvises til Folketingstidende 1988-89, sp. 6750-6751, 7315-7358, 10543-10575, 10822 og 11350-11365, A 5065, B 1817, 2189, 2355 og C 1207.

Om behandlingen af lov nr. 436 af 1. juni 1994 henvises til Folketingstidende 1993-94, sp. 5099, 5712, 11636, 12320, A 5931, B 1577, 1939 og C 1407.

Loven er senest ændret ved lov nr. 472 af 1. juli 1998 om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække, § 31, stk. 2, hvorefter regler om mark- og gødningsplaner fastsættes i medfør af denne lov. Om behandlingen af loven henvises til Folketingstidende 1997-98, sp. 879, 2144, 2561, A 1516, 1553, B 434, 714 og C 494.

3. Strukturudviklingen i landbruget

Landbrugets strukturudvikling i de sidste 25-30 år er grundigt beskrevet i »Strukturudviklingsudvalgets« betænkning nr. 1351 fra januar 1998. Udviklingen i landbrugets bedriftsstruktur tog fart fra omkring 1960, og siden er antallet af landbrugsbedrifter stort set faldet kontinuert fra ca. 200.000 i 1960 til 60.900 i 1997. Siden 1970 er antallet af bedrifter reduceret med over 55 pct. Antallet af bedrifter over 50 ha er steget, mens antallet af bedrifter med 5-50 ha er reduceret. Derimod er antallet af landbrugsejendomme under 5 ha steget i de senere år, hvilket afspejler en øget anvendelse til beboelse og fritidslandbrug.

Udover ændringen mod færre og større bedrifter er landbrugets strukturudvikling også karakteriseret af en stærkt stigende specialisering. Mens 75 pct. af bedrifterne i 1968 havde både kvæg og svin, gælder dette kun for 12 pct. af bedrifterne i 1997. Samtidig er antallet af specialiserede kvægbedrifter steget fra 5 til 32 pct. af alle bedrifter, mens antallet af specialiserede svinebedrifter er steget fra 11 til 18 pct. af alle bedrifter.

Udviklingen i antallet og størrelsen af landbrugsbedrifter i de seneste år afviger ikke markant fra den generelle strukturudvikling siden 1970'erne. Hvis der ses bredt på strukturudviklingen, kan denne således ikke hævdes at være forceret i de seneste år. Dette udelukker dog ikke, at der i visse lokale områder kan være sket en kraftigere strukturudvikling, forøgelse af husdyrtætheden, koncentration og intensivning af produktion m.m.

Mange faktorer har påvirket strukturudviklingen. Ifølge betænkning nr. 1351 om »Landbrugets struktur-

udvikling« har en afgørende faktor i udviklingen været de størrelsesøkonomiske forhold. For det første har større landbrug langt bedre end mindre været i stand til at udnytte de landbrugsteknologiske fremskridt, ikke mindst i form af større maskiner og anlæg, hvor en rationel udnyttelse er betinget af en vis mindstestørrelse. For det andet har større landbrug et relativt mindre forbrug af arbejdskraft, som er steget væsentligt mere i pris end andre produktionsfaktorer. Hertil kommer, at mange driftsledelsesfunktioner ikke stiger proportionalt med produktionen. En afgørende faktor i strukturudviklingen er således, at de større brug har lavere omkostninger pr. produceret enhed.

Landbrugsloven har lagt begrænsninger på strukturudviklingen gennem grænser for sammenlægning og erhvervelse af flere ejendomme samt for forpagtning og samdrift. Ifølge »Strukturudviklingsudvalget« har reglerne imidlertid været udformet således, at de kun har haft betydning for et begrænset antal landbrugere. Landbrugsloven er således ifølge udvalget i betydelig grad blevet tilpasset udviklingen i bedriftsstørrelserne, hvorved lovens begrænsende effekt på strukturudviklingen har været ret besked. Reglerne om maksimum for dyrehold på den enkelte landbrugsejendom, der blev indført ved den seneste lovændring i 1994, har dog virket dæmpende på strukturudviklingen, mens arealkravet på den anden side har øget strukturudviklingen.

Derudover har også landbrugsstøtte, natur- og miljøpolitik, skattemæssige forhold m.m. i større eller mindre grad påvirket strukturudviklingen.

Betænkningen om »Landbrugets strukturudvikling« indeholder ikke anbefalinger til ændringer i landbrugsloven, da dette ikke indgik i udvalgets kommissorium. Derimod indeholder betænkningen en fremskrivning af den nuværende strukturudvikling under hensyntagen til uændrede markeds- og produktionsvilkår. Med en uændret strukturpolitik forventes udviklingen mod færre og større brug at fortsætte. Fra 1995 til 2008 forventes antallet af landbrugsbedrifter således at falde fra knap 65.000 til godt 41.000, fordelt på ca. 17.500 heltidsbrug og ca. 23.500 deltidsbrug.

Der er beskrevet 3 alternative scenarier for den fremtidige strukturudvikling i landbruget – bl.a. en begrænsning af antal dyreenheder (DE) pr. bedrift – og de samfundsøkonomiske konsekvenser heraf. Analysen viser, at restriktive indgrebs betydning for produktion og konkurrenceevne varierer, men i visse situationer kan konsekvenserne være ganske betydelige.

Et loft på antallet af DE på den enkelte landbrugsbedrift vil ifølge betænkningen medføre tab af størrelsesøkonomiske fordele, men da disse fordele fortsat